

ASIGURAREA ORDINII PUBLICE ÎN PROCESUL ELECTORAL

**Manual operațional
destinat funcționarilor
Ministerului Afacerilor Interne**

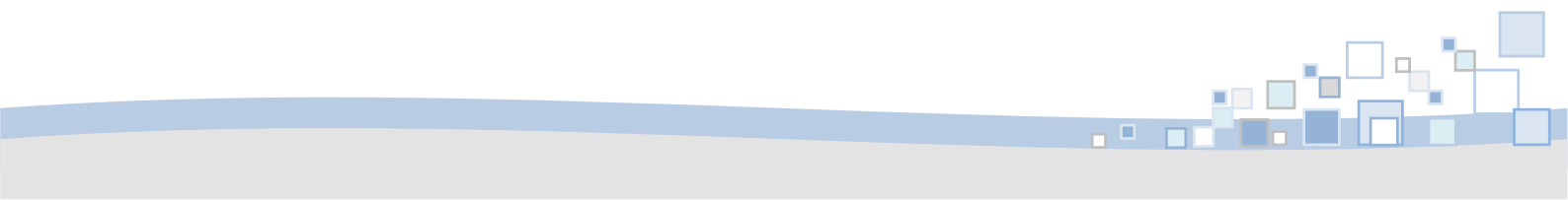
**Chișinău
2023**

Prezenta lucrare este realizată în cadrul Proiectului Consiliului Europei „Îmbunătățirea practicilor electorale în Republica Moldova”. Opiniile exprimate în această lucrare nu reflectă în mod necesar politica oficială a Consiliului Europei.

Cuprins

Introducere.....	5
Capitolul I. Ordinea publică în procesul electoral.....	7
Capitolul II. Contravențiile în domeniul electoral.....	10
Capitolul III. Infracțiunile în domeniul electoral.....	17
Anexa nr. 1: Glosarul termenilor electorali	22
Anexa nr. 2: Lista actelor normative aferente procesului electoral.....	27

Cuvânt înainte

Prezentul manual operațional este destinat funcționarilor Ministerului Afacerilor Interne (MAI) – polițiști, carabinieri, pompieri și salvatori – antrenați în asigurarea ordinii publice în perioada electorală, inclusiv, în escortarea transportării documentelor (materialelor) electorale.

Scopul manualului operațional constă în:

- stabilirea unui set unitar de reguli privind desfășurarea activităților de către funcționarii MAI în cadrul procesului electoral;
- stabilirea responsabilităților angajaților MAI antrenați în procesul electoral;
- punerea la dispoziția angajaților MAI a unor compilații și extrase din actele normative aferente procesului electoral, aplicabile în asigurarea ordinii publice în procesul electoral.

Materialul a fost elaborat de consultanta Consiliului Europei, Mariana Kalughin, la inițiativa și cu contribuția Instituției Publice „Centrul de instruire continuă în domeniul electoral” și cu consultarea prealabilă a beneficiarilor.

Centrul de instruire continuă în domeniul electoral este o instituție publică fondată de Comisia Electorală Centrală, care realizează activități de instruire, educație, cercetare și informare în domeniul electoral în conformitate cu art. 33 din Codul electoral nr. 325/2022.

Introducere

Dreptul la alegeri libere este consacrat în sistemul european de protecție a drepturilor omului prin art. 3 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În corespundere cu acesta, înaltele părți contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condițiile care asigură libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ. În înțelegerea Curții Europene a Drepturilor Omului, dreptul la alegeri libere cuprinde atât dreptul la vot, cât și dreptul de a fi ales.

La nivel național, Constituția Republicii Moldova, prin art. 38, prevede că voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcând cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege. Dreptul de a fi aleși este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii.

În dezvoltarea dispozițiilor constituționale, Codul electoral, prin art. 2 alin. (1), reconfirmă dreptul cetățeanului Republicii Moldova de a participa la alegeri prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Aceste principii, concretizate prin articolele 3-7 din Codul electoral, guvernează întreg proces electoral. Prin proces electoral se înțelege activitatea indivizilor și entităților, reglementată de lege, desfășurată cu scopul formării organelor reprezentative ale puterii de stat.

În procesul electoral, rolul esențial revine organelor electorale, din sistemul acestora făcând parte:

- Comisia Electorală Centrală (în continuare CEC);
- Consiliile electorale de circumscripție de nivelurile al doilea și întâi;
- Birourile electorale ale secțiilor de votare;
- Consiliul Electoral Central al Găgăuziei.

În sensul art. 17 din Codul electoral, organele electorale sunt constituite în scopul organizării și desfășurării alegerilor și referendumurilor.

Deosebim câteva categorii de alegeri, și anume:

- alegeri parlamentare;
- alegeri prezidențiale;
- alegeri regionale;
- alegeri locale.

În ceea ce privește referendumurile, acestea pot fi:

- republicane;
- locale.

În sistemul organelor electorale, CEC este organul electoral ierarhic superior care activează permanent.

Consiliile electorale de circumscripție de nivelul al doilea sunt organele electorale care activează permanent (în persoana președintelui), cu excepția consiliilor electorale de circumscripție constituite pentru secțiile de votare din afara țării și pentru localitățile din stânga Nistrului.

Consiliile electorale de circumscripție de nivelul întâi (în cazul alegerilor locale) și birourile electorale ale secțiilor de votare sunt organele electorale care se constituie și activează în perioada electorală.

Consiliul Electoral Central al Găgăuziei este parte integrantă a sistemului organelor electorale și exercită atribuțiile organului electoral central în cadrul alegerilor regionale în condițiile Codului electoral și actelor normative regionale. În cazul alegerilor pentru Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, pentru autoritățile administrației publice locale, precum și al referendumurilor, Consiliul Electoral Central al Găgăuziei exercită atribuțiile consiliului electoral de circumscripție de nivelul al doilea în condițiile Codului electoral.

În procesul electoral, în corespundere cu art. 28 din Codul electoral, unele entități au responsabilități specifice suplimentare, conform domeniului lor de activitate. Din rândul acestor entități fac parte:

- Ministerul Afacerilor Interne (în continuare – MAI);
- Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale;
- Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene;
- Biroul politici de reintegrare;
- Serviciul de Informații și Securitate;
- Ministerul Finanțelor;
- Banca Națională a Moldovei;
- băncile licențiate din țară;
- Agenția Proprietății Publice;
- Agenția Servicii Publice;
- Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației;
- Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică;
- Î.S. „Radiocomunicații”;
- S.A. „Moldtelecom”;
- Operatorii sistemului de distribuție de energie electrică;
- Autoritățile administrației publice locale.

În ceea ce privește MAI, acesta are atribuții distincte în procesul electoral. Aceste atribuții țin, mai cu seamă, de asigurarea ordinii publice în perioada electorală, inclusiv prin prevenirea și combaterea încălcărilor (contravenții și infracțiuni) în domeniul electoral.

Capitolul I. Ordinea publică în alegeri

În vederea asigurării ordinii publice în alegeri, în condițiile art. 28 alin. (1) pct. 1) din Codul electoral, MAI deține următoarele atribuții suplimentare:

- asigurarea securității tuturor persoanelor care participă la alegeri;
- asigurarea securității și a ordinii publice în locurile și localurile de desfășurare a întâlnirilor concurenților electorali sau ale altor subiecți cu alegătorii în teritoriu, inclusiv din perspectiva respectării măsurilor de sănătate publică expuse în hotărârile adoptate de către Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică;
- acordarea asistenței organelor electorale și autorităților administrației publice locale în vederea păstrării bunurilor materiale la consiliile și birourile electorale, a escortării transportării buletinelor de vot, precum și a asigurării integrității acestora și a altei documentații electorale;
- acordarea asistenței președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare la asigurarea ordinii publice în ziua alegerilor, în localul secției de votare și pe o rază de 100 de metri de la acesta;
- desfășurarea instructajelor pentru funcționarii electorali privind măsurile de apărare împotriva incendiilor și acțiunile ce urmează a fi întreprinse în caz de incendiu;
- asigurarea capacității de intervenție a forțelor și mijloacelor din subordine pentru reacționare operativă în caz de incendiu și/sau în alte situații de urgență.

În asigurarea ordinii publice în alegeri, funcționarii MAI au competențe în prevenirea și combaterea anumitor contravenții și infracțiuni în procesul electoral.

Totodată, funcționarii MAI dețin unele atribuții mai specifice, cum ar fi acordarea suportului organelor electorale în asigurarea respectării actelor administrative privind finanțarea competitorilor electorali, precum și delegarea, după caz, a personalului calificat pentru constituirea grupurilor de lucru în acest sens.

În exercitarea potrivită a acestor atribuții, este importantă înțelegerea noțiunilor în sensul art. 1 din Codul electoral (noțiuni prezentate în Anexă).

În virtutea art. 28 alin. (2) din Codul electoral, în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor, CEC poate stabili, prin hotărâre, și alte responsabilități suplimentare, conform domeniului de activitate, pentru unele autorități ale administrației publice centrale și pentru autoritățile administrației publice locale, precum și pentru unele instituții sau entități, indiferent de forma juridică de organizare. Hotărârea CEC adoptată în acest sens este executorie pentru toate autoritățile administrației publice centrale și locale, pentru persoanele fizice și juridice, indiferent de domeniul de activitate și forma juridică de organizare.

Cu titlu de exemplu, prin Hotărârea CEC nr. 1288 din 19 septembrie 2023 „Cu privire la responsabilitățile suplimentare ale unor autorități ale administrației publice centrale și entități în perioada electorală a alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023”, MAI a fost investit cu următoarele atribuții suplimentare:

- acordarea de asistență organelor electorale în vederea escortării buletinelor de vot împreună cu documentele (materialele) transmise inspectoratelor teritoriale de poliție

de către organele electorale inferioare după expirarea termenului de 3 luni de la confirmarea rezultatelor alegerilor;

- documentarea și examinarea cazurilor privind plasarea publicității politice, a afișajului electoral în locurile neautorizate;
- documentarea cazurilor de corupere și transportare organizată a alegătorilor către secțiile de votare și informarea organelor electorale despre aceste cazuri.

În perioada electorală, funcționarii MAI sunt responsabili de mai multe activități/acțiuni, acestea fiind distincte în:

- perioada pre-alegeri (înainte de ziua precedentă zilei alegerilor și de ziua alegerilor);
- în ziua precedentă zilei alegerilor și ziua alegerilor;
- perioada post-alegeri (după ziua alegerilor).

Activitățile funcționarilor MAI în perioada pre-alegeri:

- supravegherea locurilor speciale de afișaj electoral, precum și prevenirea/combaterea cazurilor de afișaj electoral neconform legii;
- monitorizarea derulării evenimentelor publice întru prevenirea riscurilor de destabilizare a situației;
- supravegherea persoanelor aflate în vizor întru prevenirea comiterii faptelor ilicite;
- acoperirea operativă a sediilor organelor electorale și ale partidelor politice;
- în cadrul evenimentelor publice, asigurarea securității personale a candidaților electorali, observatorilor, altor participanți;
- în caz de nereguli, sesizarea organelor electorale, precum și examinarea sesizărilor organelor electorale;
- inspectarea localurilor secțiilor de votare din perspectiva fortificării tehnice a încăperilor - paza bunurilor materiale, precum și înzestrarea cu telefon, safeu, echipament anti-incendiar;
- conlucrarea cu organele electorale, administrația publică locală, instituții, partidele politice din perspectiva fortificării tehnice a sediilor gestionate - instalarea pazei tehnice sau fizice, iluminarea teritoriului adiacent pe timp de noapte, instalarea dispozitivelor de supraveghere video;
- conlucrarea cu serviciile pază în vederea orientării personalului la reacționarea operativă în cazul declanșării sistemului de efracție instalat temporar în sediile organelor electorale, precum și la acordarea asistenței în asigurarea securității publice în teritoriul administrativ deservit;
- inspectarea autovehiculelor antrenate în transportarea documentelor (materialelor) electorale din perspectiva corespunderii normelor tehnice;
- escortarea transportării documentelor (materialelor) electorale;
- paza sediilor organelor electorale;
- stabilirea cerințelor de securitate în vederea minimizării riscurilor de producere a incendiilor și/sau altor situații de urgență la sediile organelor electorale;

- conlucrarea cu organele electorale în vederea organizării și desfășurării instruirii anti-incendiere a personalului;
- evaluarea stării surselor de apă pentru alimentarea autospecialelor în caz de incendiu;
- evaluarea accesului spre obiectiv a autospecialelor de intervenție în scopul reducerii timpului de răspuns.

Activitățile funcționarilor MAI în ziua precedentă alegerilor și în ziua alegerilor:

- paza sediilor organelor electorale – atenție sporită documentelor (materialelor) electorale;
- asigurarea securității și ordinii publice în teritoriul adiacent secțiilor de votare în raza de 100 de metri;
- la solicitarea președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare, acordarea suportului în restabilirea ordinii publice în incinta și teritoriul adiacent secțiilor de votare;
- la solicitarea președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare, asigurarea securității în cadrul procedurii de vot cu urna mobilă;
- asigurarea capacității de intervenție a forțelor și mijloacelor din subordine în vederea reacționării operative în caz de incendiu și/sau în alte situații de urgență.

Este de remarcat că, în virtutea art. 80 alin. (7), (9) și (10) din Codul electoral, răspunderea pentru asigurarea în ziua alegerilor a ordinii în localul secției de votare și pe o rază teritorială de 100 de metri de la localul votării o poartă președintele biroului electoral al secției de votare. Deciziile luate în acest scop sunt executorii pentru toți. Neexecutarea dispozițiilor președintelui biroului electoral atrage după sine răspunderea contravențională. Nicio altă persoană nu poate rămâne în incinta secției de votare mai mult decât este necesar pentru votare. În rază teritorială de 100 de metri de la localul votării, inclusiv în alte încăperi ale sediului unde este amplasată secția de votare, este permisă prezența continuă sau permanentă doar a reprezentanților forțelor de ordine desemnați să asigure menținerea ordinii publice și securitatea procesului electoral. Este interzisă purtarea armelor de foc sau a armelor albe în localul secției de votare. Prin excepție de la această interdicție, în secția de votare pot intra cu arme de foc reprezentanții forțelor de ordine numai dacă își exercită dreptul de vot la această secție sau au fost chemați de președintele biroului electoral în scop de a asigura restabilirea ordinii de drept.

Acțiunile funcționarilor MAI în perioada post-alegeri:

- paza sediilor organelor electorale;
- neadmiterea accesului persoanelor neautorizate în încăperea unde se efectuează numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor alegerilor;
- escortarea transportării materialelor (documentelor) electorale;
- păstrarea materialelor (documentelor) electorale timp de 3 luni după confirmarea rezultatelor alegerilor;
- după expirarea termenului de păstrare, nimicirea materialelor (documentelor) electorale.

Capitolul II: Contravențiile în domeniul electoral

În conformitate cu art. 104 din Codul electoral, se consideră încălcări ale Codului electoral și sunt pasibile de răspundere contravențională faptele prevăzute în Codul contravențional.

Contravențiile se constată și se examinează în conformitate cu prevederile Codului contravențional.

Președinții organelor electorale și alte persoane ce dețin informații concludente despre comiterea unor contravenții sunt obligați să informeze imediat, dar nu mai mult de 48 de ore din momentul constatării, organele constatatoare cu privire la faptele care le-au devenit cunoscute și care conțin elemente constitutive ale unei contravenții privind organizarea și desfășurarea alegerilor sau finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

Contravențiile în domeniul electoral sunt încorporate în Capitolele VI și XIX, Titlul II, Cartea întâi, Codul contravențional.

În categoria contravențiilor în domeniul electoral sunt incluse multiple fapte, soluționarea cauzelor contravenționale fiind de competența mai multor autorități:

Articol	Contravenția	Autoritatea competentă
Art. 47	<p>Împiedicarea exercitării dreptului electoral</p> <p>Împiedicarea accesului în localul de votare</p> <p>se sancționează cu amendă de la 12 la 18 unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 18 la 30 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere cu privarea, în ambele cazuri, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 3 luni la un an.</p>	Poliție
Art. 48 ¹	<p>Încălcarea legislației privind gestionarea mijloacelor financiare ale partidelor politice, ale fondurilor electorale și ale grupurilor de inițiativă</p> <p>(1) Prezentarea tardivă sau neprezentarea de către partidele politice a rapoartelor privind gestiunea financiară</p> <p>se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 120 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere și/sau persoanei juridice.</p> <p>(2) Denaturarea și/sau ascunderea premeditată, prezentarea în volum incomplet sau prezentarea neveridică a informației, neprezentarea sau prezentarea incompletă a datelor de identificare ale donatorilor sau ale cotizanților în raportul privind gestiunea financiară a partidului politic</p> <p>se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 90 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere și/sau persoanei juridice.</p> <p>(3) Încălcarea modului de evidență și utilizare a patrimoniului partidului politic și a mijloacelor din fondul electoral</p>	CEC – alin. (1)-(6)

	<p>se sancționează cu amendă de la 90 la 240 de unități convenționale.</p> <p>(4) Utilizarea contrar destinației a alocațiilor de la bugetul de stat pentru partidele politice, dacă aceasta nu constituie infracțiune, se sancționează cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice și/sau persoanei cu funcție de răspundere și cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții sau de a desfășura anumite activități pe un termen de la 3 luni la un an.</p> <p>(5) Prezentarea tardivă sau neprezentarea de către grupurile de inițiativă a rapoartelor privind finanțarea lor și, respectiv, de către concurenții electorali/ participanții la referendum a rapoartelor privind finanțarea campaniei electorale se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 90 la 300 de unități convenționale.</p> <p>(6) Denaturarea și/sau ascunderea premeditată, prezentarea în volum incomplet sau prezentarea neveridică a informației, neprezentarea sau prezentarea incompletă a datelor de identificare ale donatorilor din raportul privind finanțarea activității grupurilor de inițiativă și din raportul privind finanțarea campaniei electorale se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 60 la 240 de unități convenționale.</p> <p>(7) Utilizarea ilicită de resurse administrative, inclusiv favorizarea sau consimțirea la utilizarea ilegală a resurselor administrative, în perioadele electorale, dacă aceasta nu constituie infracțiune, se sancționează cu amendă de la 90 la 300 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții sau de a desfășura anumite activități pe un termen de la 3 luni la un an.</p>	
Art. 48 ²	<p>Neexecutarea somației Comisiei Electorale Centrale</p> <p>Neexecutarea somației Comisiei Electorale Centrale privind vărsarea la bugetul de stat a sumelor primite de partidele politice, grupurile de inițiativă sau de concurenții electorali cu încălcarea legii sau peste plafoanele stabilite se sancționează cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere și cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții pe un termen de la 3 luni la un an.</p>	CEC
Art. 48 ³	<p>Finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum</p> <p>(1) Finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la</p>	CEC

Poliție – alin.
(7)

	<p>referendum de către persoane fizice, manifestată prin depășirea plafoanelor stabilite de lege sau în numele unor persoane terțe (anonime) ori prin încălcarea regulilor stabilite de cadrul normativ existent,</p> <p>se sancționează cu amendă de la 30 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.</p> <p>(2) Finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum de către persoane juridice, manifestată prin încălcarea regulilor stabilite de cadrul normativ existent,</p> <p>se sancționează cu amendă de la 240 la 600 de unități convenționale aplicată persoanei juridice, cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere.</p>	
Art. 49	<p>Împiedicarea activității organului electoral și periclitarea procesului de votare</p> <p>(1) Refuzul sau nefurnizarea datelor și a materialelor solicitate de organul electoral, precum și neexecutarea hotărârii acestuia se sancționează cu amendă de la 12 la 18 unități convenționale.</p> <p>(2) Distrugerea, deteriorarea intenționată a listelor de subscripție pentru susținerea candidatului sau inițierea referendumului, precum și distrugerea, deteriorarea intenționată a listei electorale și/sau a buletinelor de vot se sancționează cu amendă de la 18 la 30 de unități convenționale.</p> <p>(3) Refuzul de a executa dispozițiile președintelui biroului electoral al secției de votare privind asigurarea ordinii în localul de votare și pe teritoriul aferent se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale.</p> <p>(4) Fotografiera ori expunerea publică a buletinului de vot completat sau scoaterea neautorizată a buletinului înmânat pentru votare din localul secției de votare se sancționează cu avertisment sau cu amendă de la 6 la 50 de unități convenționale.</p>	Poliție
Art. 50	<p>Afișajul electoral neautorizat sau deteriorarea afișajului electoral</p> <p>(1) Afișarea materialului de agitație electorală sau a materialului de susținere a referendumului în alt loc decât cel stabilit, precum și deteriorarea acestuia se sancționează cu amendă de la 12 la 18 unități convenționale.</p> <p>(2) Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea materialelor publicitare de agitație electorală care nu întrunesc</p>	Poliție

	<p>condițiile Legii nr.62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr.325/2022</p> <p>se sancționează cu amendă de la 60 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 150 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 240 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice și/sau cu privarea de dreptul de a desfășura anumite activități pe un termen de la 3 luni la un an.</p>	
Art. 51	<p>Înscrierea în mai multe liste de candidați</p> <p>Acceptarea deliberată a persoanei de a fi înscrisă în mai multe liste de candidați</p> <p>se sancționează cu amendă de la 9 la 15 unități convenționale.</p>	CEC
Art. 52	<p>Agitația electorală interzisă</p> <p>(1) Efectuarea agitației electorale în ziua votării sau în ziua precedentă zilei votării</p> <p>se sancționează cu amendă de la 40 la 60 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.</p> <p>(2) Efectuarea agitației electorale de către organizațiile necomerciale, sindicate, patronate, reprezentanții cultelor religioase sau ai părților lor componente, desfășurată inclusiv în lăcașele de cult, în cadrul campaniei electorale</p> <p>se sancționează cu amendă de la 50 la 70 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 250 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.</p> <p>(3) Utilizarea de către competitorii electorali a discursului de ură și/sau instigare la discriminare în cadrul perioadei electorale și/sau în materialele de agitație electorală</p> <p>se sancționează cu amendă de la 150 la 250 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 250 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.</p>	Poliție
Art. 52 ¹	<p>Transportarea organizată a alegătorilor</p> <p>(1) Transportarea organizată a alegătorilor spre secția de votare în ziua votării, în scopul determinării acestora să își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor parlamentare, prezidențiale, locale, regionale ori în cadrul referendumului,</p> <p>se sancționează cu amendă de la 60 la 120 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.</p>	Poliție

	<p>(2) Organizarea în perioada campaniei electorale a transportării alegătorilor spre secția de votare în ziua votării</p> <p>se sancționează cu amendă de la 90 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 250 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei juridice cu sau fără privarea, în toate cazurile, de dreptul de a desfășura o anumită activitate pe un termen de la 6 luni la un an.</p>	
Art. 53	<p>Încălcarea legislației electorale de către membrii organului electoral</p> <p>(1) Neaducerea la cunoștința publică de către membrii organelor electorale a listelor de candidați sau a problemelor supuse referendumului</p> <p>se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale.</p> <p>(2) Părăsirea nemotivată a localului de votare înainte de începerea totalizării rezultatelor alegerilor, inclusiv a celor regionale, sau rezultatelor referendumului și până la semnarea procesului-verbal</p> <p>se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale.</p> <p>(3) Neînmânarea nejustificată a buletinului de vot persoanei înscrise în lista electorală sau înmânarea către un singur alegător a mai multor buletine decât este prevăzut de lege</p> <p>se sancționează cu amendă de la 6 la 12 unități convenționale.</p>	CEC
Art. 364	<p>Încălcarea legislației cu privire la publicitate</p> <p>(10) Producerea, distribuirea, furnizarea și/sau difuzarea publicității politice care nu întrunește condițiile Legii nr. 62/2022 cu privire la publicitate și ale Codului electoral nr. 325/2022</p> <p>se sancționează cu amendă de la 40 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 120 la 240 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 180 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei juridice și/sau cu privarea de dreptul de a desfășura anumite activități pe un termen de la 3 luni la un an.</p>	Poliție

În ceea ce privește Poliția, în conformitate cu art. 400 alin. (1) și (2) din Codul contravențional, sunt în drept să examineze cauze contravenționale și să aplice sancțiuni în limitele competenței funcționarii publici cu statut special din cadrul MAI, care exercită atribuțiile poliției și sunt împuterniciți cu asemenea atribuții conform fișei postului. Nomenclatorul funcțiilor și al competențelor de examinare a cauzelor contravenționale și de aplicare a sancțiunilor se aprobă prin ordinul ministrului afacerilor interne.

Cu referire la CEC, în corespundere cu art. 423⁷ alin. (2) și (3) din Codul contravențional, sunt în drept să constate contravenții și să încheie procese-verbale președintele, vicepreședintele și secretarul CEC, funcționarii subdiviziunii specializate din cadrul CEC, președintele și secretarul Consiliului Electoral Central al Găgăuziei, precum și președinții consiliilor electorale

de circumscripție. Sunt în drept să examineze cauzele contravenționale și să aplice sancțiuni președintele, vicepreședintele și secretarul CEC.

Potrivit prevederilor art. 399 din Codul contravențional, cauza contravențională se soluționează de agentul constator în a cărui rază teritorială a fost săvârșită contravenția. Acesta poate aplica sancțiunile prevăzute în partea specială a cărții întâi în limitele competenței și numai în exercițiul funcțiunii. Agentul constator poate constata contravenții ale căror constatare, soluționare și sancționare sunt atribuite competenței unor alte organe. În astfel de cazuri, agentul va remite organelor respective procesele-verbale de constatare a contravențiilor.

Constatarea faptei contravenționale și examinarea cauzei contravenționale urmează a fi efectuate în strictă conformitate cu exigențele impuse de Capitolul VI, Titlul II, Cartea a doua, Codul contravențional. În acest sens, este important de avut în vedere că, în conformitate cu art. 440 alin. (5) din Codul contravențional, dacă la depistarea sau la examinarea cazului contravențional se stabilește competența unei alte autorități abilitate să constate contravenția sau să examineze cauza contravențională, procesul-verbal cu privire la contravenție și materialele acumulate se remit în aceeași zi conform competenței. În virtutea art. 440 alin. (6) din Codul contravențional, la solicitarea unor alți agenți constatori, angajatul cu statut special al MAI este obligat să le acorde ajutor la constatarea contravenției.

Fapta ilicită se individualizează și făptuitorul se identifică prin procesul-verbal cu privire la contravenție. Procesul-verbal se încheie de agentul constator pe baza constatărilor personale și a probelor acumulate, în prezența făptuitorului sau în absența lui.

În cel mult 24 de ore de la data încheierii, procesul-verbal cu privire la contravenție se înscrie într-un registru de evidență în ordinea încheierii și depunerii lui la autoritatea din care face parte agentul constator.

Conținutul procesului-verbal cu privire la contravenție trebuie să corespundă exigențelor art. 443 din Codul contravențional. Este de reținut că, în virtutea art. 445 din Codul contravențional, neconsemnarea în procesul-verbal cu privire la contravenție a mențiunilor privind numele, prenumele și funcția agentului constator, numele, prenumele, data (ziua, luna, anul) întocmirii procesului-verbal, seria și numărul actului de identitate și numărul de identificare personal (IDNP) sau datele de identificare din buletinul de identitate provizoriu ale făptuitorului care renunță la numărul de identificare personal și la evidența automatizată în Registrul de stat al populației, iar în cazul persoanei juridice – lipsa denumirii și a sediului acesteia, a circumstanțelor comiterii și încadrării juridice a faptei contravenționale săvârșite și a datei comiterii acesteia, a semnăturii agentului constator sau a martorului asistent, în cazul refuzului contravenientului de a semna dacă procesul-verbal a fost întocmit în prezența unui martor, atrage nulitatea absolută a procesului-verbal. Celelalte încălcări ale art. 443 sau ale altor norme din Codul contravențional pot să ducă la nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenție doar în cazul în care acestea afectează în mod esențial fondul cauzei.

Calificarea faptelor contravenționale se va face în coroborare cu legislația, inclusiv cea electorală. Cu titlu de exemplu, faptele care cad sub incidența art. 50 (Afișajul electoral neautorizat sau deteriorarea afișajului electoral) și art. 364 alin. (10) (Încălcarea legislației cu privire la publicitate) din Codul contravențional, se vor califica în coroborare cu prevederile

relevante din Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate, Codul electoral, dar și din Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes public, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1155/2023. În special este de reținut că, în corespundere cu pct. 15 din Regulamentul citat, se interzice difuzarea publicității politice de la data începerii campaniei electorale, în condițiile art. 70 alin. (3) din Codul electoral, până la data confirmării rezultatelor alegerilor de către autoritățile abilitate. În condițiile pct. 19 din actul normativ menționat, fiecare material de publicitate politică, electorală sau mesaj de interes public difuzat trebuie să includă specificațiile privind transparența acestuia: denumirea lizibilă, ușor de deslușit și inteligibilă, a furnizorului care l-a comandat și numele/denumirea subiectului publicității sau mesajului de interes public. În specificațiile privind transparența se poate folosi numele/denumirea completă, acronimele sau logotipul distinctiv. Specificațiile privind transparența fiecărui material difuzat trebuie să includă genericul „Publicitate politică”, „Publicitate electorală” sau „Mesaj de interes public” și să fie însoțit de mențiunea „Achitat conform facturii nr. ___ din _____ 20__”.

În condițiile art. 447¹ din Codul contravențional, după examinarea cauzei contravenționale, agentul constatator, autoritatea competentă (persoana abilitată să examineze cauza), după caz, emite decizia asupra cauzei sub formă de hotărâre. Decizia trebuie să conțină elementele prescrite de Codul contravențional cu specificarea soluției asupra cauzei, care poate fi:

- încetarea procesului contravențional;
- stabilirea vinovăției persoanei privind săvârșirea contravenției imputate și, după caz, aplicarea sancțiunii contravenționale.

Sancțiunea contravențională urmează a fi aplicată în corespundere cu art. 41-46 din Codul contravențional. În procesul de soluționare a cauzei contravenționale, este important să se respecte principiul individualizării răspunderii contravenționale și sancțiunii contravenționale, statuat în art. 9 din Codul contravențional. La aplicarea legii contravenționale se va ține cont de caracterul și de gradul prejudiciabil al contravenției, de persoana făptuitorului și de circumstanțele atenuante ori agravante. Nimeni nu poate fi supus de două ori răspunderii contravenționale pentru una și aceeași faptă.

Capitolul III: Infracțiunile în domeniul electoral

În conformitate cu art. 103 din Codul electoral, se consideră încălcări ale Codului electoral și sunt pasibile de răspundere penală faptele prevăzute în Codul penal.

Președinții organelor electorale și alte persoane cu funcții de răspundere sunt obligați să informeze imediat, dar nu mai târziu de 48 de ore din momentul constatării, organele procuraturii sau organele afacerilor interne despre acțiunile ce conțin elemente constitutive ale unei infracțiuni privind organizarea și desfășurarea alegerilor sau finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, care le-au devenit cunoscute.

Infracțiunile în domeniul electoral sunt încorporate în Capitolul V, Partea specială, Codul penal.

În categoria infracțiunilor în domeniul electoral sunt incluse multiple fapte, urmărirea penală pe aceste cauze fiind de competența mai multor organe de urmărire penală:

Articol	Infracțiunea	Organul competent
Art. 181	<p>Împiedicarea exercitării libere a dreptului electoral sau a activității organelor electorale</p> <p>(1) Împiedicarea prin orice mijloace a exercitării libere a dreptului electoral sau împiedicarea activității organelor electorale:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) săvârșită prin blocarea sau atacarea localurilor secțiilor de votare prin orice mijloc și în orice formă; b) săvârșită prin sustragerea urnelor de vot sau a documentelor electorale; c) săvârșită cu periclitarea vieții persoanei; d) însoțită de vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății; e) soldată cu alte urmări grave, <p>se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1050 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 4 ani.</p> <p>(2) Aceeași acțiune săvârșită de concurenți electorali, membri ai grupului de inițiativă, observatori naționali, reprezentanți ai concurenților electorali, persoane de încredere ale concurenților electorali sau funcționari electorali</p> <p>se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1350 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 1 la 5 ani.</p>	MAI

Art. 181 ¹	<p>Coruperea electorală</p> <p>(1) Oferirea sau darea de bani, bunuri, servicii ori de alte foloase în scopul determinării alegătorului sau susținătorului să își exercite sau să nu își exercite drepturile electorale în cadrul alegerilor, inclusiv al celor regionale,</p> <p>se pedepsește cu amendă în mărime de la 750 la 1150 de unități convenționale sau cu închisoare de la un an la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.</p> <p>(1¹) Aceeași acțiune săvârșită de concurenți electorali, membri ai grupului de inițiativă, observatori naționali, reprezentanți ai concurenților electorali, persoane de încredere ale concurenților electorali sau funcționari electorali</p> <p>se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1350 de unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 9000 la 13000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.</p> <p>(2) În categoria bunurilor prevăzute la alin. (1) sunt incluse și băuturile alcoolice, produsele din tutun și produsele alimentare.</p> <p>(3) Nu intră în categoria bunurilor prevăzute la alin. (1) materiale și obiecte de agitație electorală, achitate din fondul electoral, ce poartă numele și prenumele candidatului, respectiv denumirea partidului politic, semne sau simboluri ale concurenților electorali, precum: afișe, pliante, cărți poștale, calendare, caiete, ilustrate, pixuri, brichete, cutii de chibrituri, insigne, ecusoane, CD-uri, DVD-uri, suporturi de stocare USB, fanioane, steaguri, cărți, pungi, tricouri, chipiuri, eșarfe, fulare, a căror valoare pentru o unitate nu depășește două unități convenționale.</p>	Centrul Național Anticorupție
Art. 181 ²	<p>Încălcarea modului de gestionare a mijloacelor financiare ale partidelor politice sau ale fondurilor electorale</p> <p>(1) Falsificarea rapoartelor privind gestiunea financiară a grupurilor de inițiativă și a partidelor politice și/sau a rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale în intenția de a substitui sau a ascunde identitatea donatorilor, volumul mijloacelor acumulate ori destinația sau volumul mijloacelor utilizate, precum și utilizarea unor fonduri nedeclarate, neconforme sau venite din străinătate, săvârșite în proporții mari</p>	Centrul Național Anticorupție – alin. (1)-(4)

	<p>se pedepesc cu amendă în mărime de la 750 la 1150 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de până la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.</p> <p>(2) Utilizarea de resurse administrative, inclusiv favorizarea sau consimțirea la utilizarea ilegală a resurselor administrative în perioada electorală, dacă au fost cauzate daune în proporții mari</p> <p>se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de până la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 13000 la 15000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.</p> <p>(3) Extorcarea sau obținerea prin extorcare a donațiilor pentru partidele politice, pentru fondurile electorale și/sau fondurile destinate grupurilor de inițiativă</p> <p>se pedepsește cu amendă în mărime de la 750 la 1150 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 1 la 5 ani, în toate cazurile cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 1 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.</p> <p>(4) Utilizarea contrar destinației a alocațiilor de la bugetul de stat pentru partidele politice sau a mijloacelor din fondul electoral, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari,</p> <p>se pedepsește cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 5 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități pe un termen de la 2 la 5 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 13000 la 15000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.</p>	
--	---	--

	<p>(5) Acceptarea cu bună știință a finanțării partidului politic, a grupului de inițiativă sau a concurentului electoral din partea unui grup criminal organizat sau a unei organizații (asociații) criminale</p> <p>se pedepsește cu închisoare de la 6 la 10 ani cu amendă în mărime de la 6000 la 8000 de unități convenționale și cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 7 la 10 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 15000 la 40000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.</p>	Procuratura Anticorupție – alin. (5)
Art. 181 ³	<p>Finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum</p> <p>Finanțarea partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum din surse interzise de lege săvârșită în proporții mari</p> <p>se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1350 de unități convenționale sau cu închisoare de la 3 la 6 ani, iar persoana juridică se pedepsește cu amendă în mărime de la 9000 la 13000 de unități convenționale cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate sau cu lichidarea persoanei juridice.</p>	Procuratura Anticorupție
Art. 182	<p>Falsificarea rezultatelor votării</p> <p>(1) Votarea unei persoane: fără a avea acest drept, fie de două sau mai multe ori, fie prin introducerea în urnă a mai multor buletine de vot decât are dreptul, fie prin utilizarea unui act de identitate fals sau a unui buletin de vot fals, fie în locul unei alte persoane</p> <p>se pedepsește cu amendă în mărime de la 650 la 1050 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 160 la 200 de ore, sau cu închisoare de până la 3 ani.</p> <p>(2) Falsificarea, prin orice mijloace, a rezultatelor votării</p> <p>se pedepsește cu amendă în mărime de la 850 la 1150 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, sau cu închisoare de până la 5 ani.</p>	MAI

În corespundere cu art. 262 din Codul de procedură penală, organul de urmărire penală poate fi sesizat despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de Codul penal prin:

- plângere;
- denunț;
- autodenunț;
- depistarea nemijlocită de către organul de urmărire penală sau procuror a bănuielii rezonabile cu privire la săvârșirea unei infracțiuni.

În cazul depistării infracțiunii nemijlocit de către ofițerul de urmărire penală sau de către procuror, acesta întocmește un proces-verbal în care expune circumstanțele depistate și dispune înregistrarea sesizării.

În virtutea art. 265 alin. (1) din Codul de procedură penală, organul de urmărire penală este obligat să primească plângerile sau denunțurile referitoare la infracțiunile săvârșite, pregătite sau în curs de pregătire chiar și în cazul în care cauza nu este de competența lui. Plângerea sau denunțul se înregistrează în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni. Persoana care a depus plângerea sau denunțul urmează să primească o confirmare a recepționării sesizării.

Este de remarcat că, în temeiul art. 271 din Codul de procedură penală, organul de urmărire penală sau procurorul sesizat în modul prevăzut este obligat să-și verifice competența. Dacă organul de urmărire penală constată că nu este competent a efectua urmărirea penală, imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, trimite cauza procurorului care exercită conducerea urmăririi penale pentru a o transmite organului competent. Dacă organul de urmărire penală constată că nu este competent să examineze sesizarea privind pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, acesta trimite imediat, dar nu mai târziu de 3 zile, sesizarea împreună cu materialele acumulate procurorului pentru a fi transmisă organului competent.

Calificarea faptelor se va face în coroborare cu legislația, inclusiv cea electorală.

Anexă nr. 1

Glosarul termenilor electorali

<i>Afiș electoral</i>	fotografii și alte materiale utilizate de concurenții electorali, candidați, persoanele de încredere și/sau de participanții la referendum în scop de agitație electorală sau de grupurile de inițiativă și candidații desemnați – în scop de agitație preelectorală
<i>Agitație electorală</i>	apeluri, declarații, precum și acțiuni de pregătire și difuzare a informației care au scopul de a-i determina pe alegători să-și dea votul pentru unii sau pentru alți concurenți electorali sau pentru una dintre opțiunile la referendum
<i>Agitație preelectorală</i>	apeluri, declarații, acțiuni de desemnare a candidaților în alegeri, pregătirea de colectare a semnăturilor pentru susținerea acestora/pentru inițierea unui referendum și colectarea semnăturilor, inclusiv toate aceste acțiuni întreprinse de însuși candidatul desemnat
<i>Alegător</i>	cetățean al Republicii Moldova cu drept de vot
<i>Alegeri</i>	în cazul în care nu se face vreo specificare, alegerile pentru Parlament (alegeri parlamentare), pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova (alegeri prezidențiale), pentru autoritățile administrației publice locale (alegeri locale), precum și referendumurile
<i>Alegeri generale</i>	orice tip de alegeri care au loc, de regulă, într-o singură zi, de duminică, conform actului de stabilire a alegerilor, pe întreg teritoriul țării
<i>Alegeri anticipate</i>	alegeri organizate în cazul dizolvării Parlamentului sau al încetării înainte de termen a mandatului Președintelui Republicii Moldova
<i>Alegeri nevalabile</i>	alegeri declarate astfel prin hotărâre a CEC în cazul în care organul electoral constată că rata participării la alegeri este sub limita stabilită de Codul electoral
<i>Alegeri noi</i>	alte alegeri decât alegerile anticipate și cele parțiale
<i>Alegeri nule</i>	alegeri declarate astfel de Curtea Constituțională – în cazul alegerilor parlamentare, al alegerilor prezidențiale și al referendumurilor republicane, sau de CEC – în cazul alegerilor locale și al referendumurilor locale, dacă în procesul alegerilor și/sau al numărării voturilor au fost comise încălcări ale Codului electoral care au influențat rezultatele votării și atribuirea mandatelor
<i>Alegeri parțiale</i>	alegeri organizate în cazul în care, în urma alegerilor locale generale, nu au fost aleși primarii sau numărul stabilit de consilieri într-o singură sau în mai multe circumscripții electorale
<i>Alegeri regionale</i>	alegeri organizate în unitatea teritorială autonomă Găgăuzia pentru funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei, pentru Adunarea Populară a Găgăuziei, precum și referendumurile pe probleme care, conform Legii nr. 344/1994 privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri), țin de competența Găgăuziei

Bloc electoral	uniune benevolă a două sau a mai multor partide politice, constituită în scopul participării în comun la alegeri și care este înregistrată de CEC
Campanie electorală	perioadă de activitate care se desfășoară, în condițiile Codului electoral, cu scopul de a-i determina pe alegători să-și exprime voturile pentru alegerea unuia sau a altui concurent electoral sau pentru exprimarea uneia sau a altei opțiuni la referendum
Candidat	persoană care este desemnată pentru ocuparea unei funcții publice electivă din partea partidelor politice sau a blocurilor electorale, înregistrată în modul corespunzător
Candidat desemnat	persoană care își înaintează candidatura sau este propus de partidele politice, blocurile electorale sau grupurile de inițiativă în vederea înregistrării în calitate de concurent electoral sau candidat pe listă
Candidat independent	persoană care își înaintează candidatura pentru ocuparea unei funcții publice electivă independent de partidele politice și de blocurile electorale, înregistrată în modul corespunzător
Circumscripție electorală	unitate electorală administrativă în care se organizează și se desfășoară alegerile
Circumscripție națională	circumscripție electorală de nivel național în care se organizează și se desfășoară alegerile parlamentare, cele prezidențiale și referendumurile republicane
Cod de conduită	convenție încheiată între concurenții electorali/participanții la referendum și reprezentanții instituțiilor mass-media privind modul de desfășurare și de reflectare a campaniei electorale, care exclude lezarea demnității și a imaginii concurenților electorali/participanților la referendum
Colector	membru al grupului de inițiativă care colectează semnături în susținerea candidatului desemnat la o funcție electivă, inclusiv în susținerea propriei candidaturi, sau în vederea inițierii unui referendum
Competitor electoral	partid politic, bloc electoral, concurent electoral, candidat desemnat, grup de inițiativă, precum și participant la referendum, care oferă și/sau beneficiază de susținerea financiară (materială) a campaniei electorale și/sau a activității sale, precum și cel care desfășoară doar activități de campanie sau promovare electorală ce nu implică cheltuieli financiare
Concurent electoral	<ul style="list-style-type: none"> - partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de deputat în Parlament și sunt înregistrate de CEC – în cazul alegerilor parlamentare - candidatul pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și partidul politic sau blocul electoral care l-a desemnat, înregistrate de CEC – în cazul alegerilor prezidențiale - partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de primar sau de consilier în consiliul local și sunt înregistrate de consiliile electorale de circumscripție respective – în cazul alegerilor locale

- partid politic, bloc electoral și persoană care candidează pentru funcția de Guvernator (Bașcan) al Găgăuziei sau de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei și sunt înregistrate de Consiliul Electoral Central al Găgăuziei – în cazul alegerilor regionale

CEC	autoritate publică independentă și apolitică, înființată pentru realizarea politicii electorale, care are misiunea de a asigura organizarea și desfășurarea alegerilor, supravegherea și controlul respectării prevederilor legale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale
Contestatar	subiect care depune contestații în condițiile Codului electoral
Contestație	cerere în formă scrisă, inclusiv cerere prealabilă, depusă de contestatar în condițiile Codului electoral
Echipament electoral	cabine, urne de vot, calculatoare și alte bunuri cu care se dotează localul secției de votare
Educație electorală	activitate cu caracter educativ, apolitică, realizată de organizații și grupuri ale societății civile, de instituții de educație, mass-media și alte părți interesate, menită să sporească gradul de cunoștințe al cetățenilor privind procesele politice și electorale pentru exercitarea votului conștient și liber exprimat. Educația electorală poate fi desfășurată liber de subiecții interesați, prin intermediul seminarelor, al cursurilor de instruire, al meselor rotunde, al campaniilor informaționale, al dezbaterilor publice electorale și al altor acțiuni educaționale nereglementate de CEC sau de alte autorități
Finanțare a campaniilor electorale	finanțare directă și/sau indirectă, precum și susținere materială prin alte forme a concurenților electorali/participanților la referendum, inclusiv acțiuni de voluntariat și servicii prestate gratuit concurenților electorali/participanților la referendum de către persoane fizice și/sau juridice, după caz, de către stat
Finanțare a grupurilor de inițiativă	finanțare directă și/sau indirectă, precum și susținere materială prin alte forme a grupurilor de inițiativă, inclusiv acțiuni de voluntariat și servicii prestate gratuit grupurilor de inițiativă de către persoane fizice și/sau juridice
Finanțare a partidelor politice	finanțare directă și/sau indirectă, adică oferire, alocare sau transmitere în beneficiul partidelor politice a mijloacelor financiare, materiale sau de alt tip, inclusiv acțiuni de voluntariat și serviciile prestate gratuit partidelor politice de către persoane fizice și/sau juridice, precum și acordare a mijloacelor financiare sub formă de alocații de la bugetul de stat
Funcție publică electivă	funcție de demnitate publică sau calitatea de ales local ce se ocupă prin mandat obținut direct, în urma alegerilor, în condițiile Codului electoral. Regimul general al funcției de demnitate publică sau de ales local, statutul juridic al persoanelor care ocupă aceste funcții, precum și alte raporturi ce decurg din exercitarea funcțiilor respective sunt reglementate de legile speciale
Funcționar electoral	persoană fizică care activează sau a activat, în condițiile Codului electoral, în calitate de membru al organului electoral, de angajat în cadrul aparatului organului electoral și/sau de angajat în cadrul

	instituțiilor publice și al altor structuri organizaționale constituite de CEC
Grup de inițiativă	grup constituit din cetățeni cu drept de vot, înregistrat în condițiile Codului electoral, pentru colectarea semnăturilor în susținerea unui candidat la funcție electivă sau în vederea inițierii referendumului
Listă de candidați	listă a candidaților desemnați de partidele politice sau de blocurile electorale pentru a participa la alegeri
Listă de subscripție	listă cu semnături ale alegătorilor care susțin candidatul desemnat la o funcție publică electivă sau inițierea unui referendum, în condițiile Codului electoral
Local al secției de votare	spațiu în care alegătorii își exercită dreptul de vot și în care, de regulă, își are sediul biroul electoral al secției de votare
Minim de locuri speciale de afișaj electoral	locuri special amenajate pentru afișaj electoral, amplasate într-o localitate. Panourile de afișaj electoral se amplasează uniform pe întreg teritoriul localității. Spațiul de afișaj electoral oferit trebuie să fie egal pentru toți concurenții electorali/participanții la referendum sau grupurile de inițiativă
Observator	persoană acreditată în modul stabilit de Codul electoral, care poate reprezenta organizații sau instituții interne, străine sau internaționale și care îndeplinește misiunea de a observa modul de organizare și desfășurare a alegerilor
Operator al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”	persoană autorizată în modul stabilit pentru a prelucra datele personale ale alegătorului care s-a prezentat fizic la secția de votare în ziua alegerilor și pentru a înregistra faptul participării la votare a acestuia în vederea neadmiterii votării multiple
Organ electoral	organ care organizează desfășurarea alegerilor pentru Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, pentru autoritățile administrației publice locale, a alegerilor regionale, precum și desfășurarea referendumurilor
Participant la referendum	partid politic, bloc electoral, Președintele Republicii Moldova sau primarul în privința căruia a fost inițiat referendumul pentru demiterea/revocarea acestuia, care se înregistrează la organul electoral respectiv în vederea participării la campania electorală pentru referendum
Perioadă electorală	perioadă cuprinsă între ziua adoptării actului cu privire la stabilirea datei scrutinului și ziua în care rezultatele alegerilor sunt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 120 de zile
Persoană autorizată să asiste la operațiunile electorale	funcționar electoral, operator al Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, reprezentant al concurentului electoral/participantului la referendum în organele electorale, observator acreditat de organele electorale și, după caz, interpretul acestuia, precum și jurnalist legitimat de instituțiile mass-media și confirmat ulterior de CEC
Referendum	scrutin prin care poporul își exprimă opțiunea în cele mai importante probleme ale statului și ale societății în ansamblu,

---

	având drept scop soluționarea acestora, sau consultare a cetățenilor în probleme locale de interes deosebit, precum și asupra demiterii Președintelui Republicii Moldova ori a revocării primarului unei localități
Resurse administrative	resurse umane, financiare și materiale de care dispun în egală măsură persoanele cu funcții de demnitate publică, persoanele cu funcții de răspundere și funcționarii publici și care derivă din controlul acestor persoane asupra personalului, a resurselor financiare și a alocațiilor din bugetul public național, din accesul la facilitățile publice sau din administrarea de către aceste persoane a bunurilor mobile și imobile ce fac parte din domeniul public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale
Reședință temporară	loc unde persoana fizică își are locuința temporară sau secundară, confirmat în actul de identitate
Revocare	încetare înainte de termen a mandatului de demnitar prin referendum, în condițiile Codului electoral, sau retragere de către instanța de judecată a mandatului persoanei care ocupă o funcție publică electivă, precum și încetare a calității de membru al organului electoral
Secție de votare	unitate electorală în care se împarte o circumscripție electorală în raport cu numărul alegătorilor și care se constituie de către organele electorale în condițiile Codului electoral
Sistemul informațional automatizat de stat „Alegeri”	sistem informațional gestionat de CEC și destinat automatizării procesului electoral
Votare repetată	alegeri organizate de CEC în cazul în care alegerile au fost declarate nevalabile sau nule în termenele și condițiile prevăzute de Codul electoral

---

Anexă nr. 2

Lista actelor normative aferente procesului electoral

- Constituția Republicii Moldova

- Codul penal al Republicii Moldova, nr. 985/2002
- Codul de procedură penală al Republicii Moldova, nr. 122/2003
- Codul contravențional al Republicii Moldova, nr. 218/2008
- Codul serviciilor media audiovizuale ale Republicii Moldova, nr. 174/2018
- Codul electoral, nr. 325/2022

- Legea privind partidele politice, nr. 294/2007
- Legea cu privire la Concepția Sistemului informațional automatizat de stat „Alegeri”, nr. 101/2008
- Legea cu privire la publicitate, nr. 62/2022

- Regulamentul de activitate al Comisiei Electorale Centrale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1098/2023
- Regulamentul de activitate al Centrului de instruire continuă în domeniul electoral, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1099/2023
- Regulamentul de activitate al consiliului electoral de circumscripție în perioada electorală, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1100/2023
- Regulamentul de activitate al biroului electoral al secției de votare, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1101/2023
- Regulamentul privind finanțarea activității partidelor politice, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1102/2023
- Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile locale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1103/2023
- Regulamentul cu privire la procedura de confirmare a legalității alegerilor, validarea și atribuirea mandatelor de primar și de consilier, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1104/2023
- Regulamentul privind procedura de examinare a contestațiilor în perioada electorală, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1128/2023
- Regulamentul cu privire la statutul și activitatea reprezentanților concurenților electorali, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1129/2023
- Regulamentul cu privire la statutul și activitatea persoanelor de încredere ale concurenților electorali, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1130/2023
- Regulamentul privind reflectarea alegerilor de către instituțiile mass-media, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1137/2023
- Regulamentul privind organizarea și desfășurarea sondajelor de opinie și a exit-pollurilor în perioada electorală, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1138/2023
- Regulamentul cu privire la procedurile de tragere la sorți, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1139/2023

- Regulamentul cu privire la Registrul de stat al alegătorilor, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1140/2023
  - Regulamentul privind întocmirea, administrarea, difuzarea și actualizarea listelor electorale, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1153/2023
  - Regulamentul privind modul de furnizare, distribuire și difuzare a publicității politice, electorale și a mesajelor de interes, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1155/2023
  - Regulamentul privind certificarea formării/specializării în domeniul electoral, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1156/2023
  - Regulamentul privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1195/2023
  - Regulamentul privind particularitățile de înregistrare a participanților la referendum, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1201/2023
  - Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile parlamentare, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1204/2023
  - Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea CEC nr. 1205/2023
  - Regulamentului privind funcționarea Sistemului de înregistrare video în secțiile de votare, aprobat prin hotărârea CEC nr. 2265/2019 cu modificările ulterioare
-
- Instrucțiunea cu privire la particularitățile constituirii și înregistrării blocurilor electorale, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 1131/2023
  - Instrucțiunea privind modul de utilizare a ștampilelor electorale la alegeri și referendumuri, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 1148/2023
  - Instrucțiunea cu privire la procedura de vot cu urna mobilă, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 1154/2023
  - Instrucțiunea cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 1186/2023
  - Instrucțiunea privind particularitățile evidenței contabile în organele electorale, a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor, aprobarea formularelor documentelor primare și managementul angajamentelor, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 1221/2023
  - Instrucțiunea privind modul de sistematizare, împachetare, sigilare și transmitere a documentelor (materialelor) și a echipamentului electoral după închiderea secțiilor de votare, aprobată prin Hotărârea CEC nr. 1305/2023

